

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 131
Gurre Sø

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 131 Gurre Sø.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Mogens Holmen
Øvrige: Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

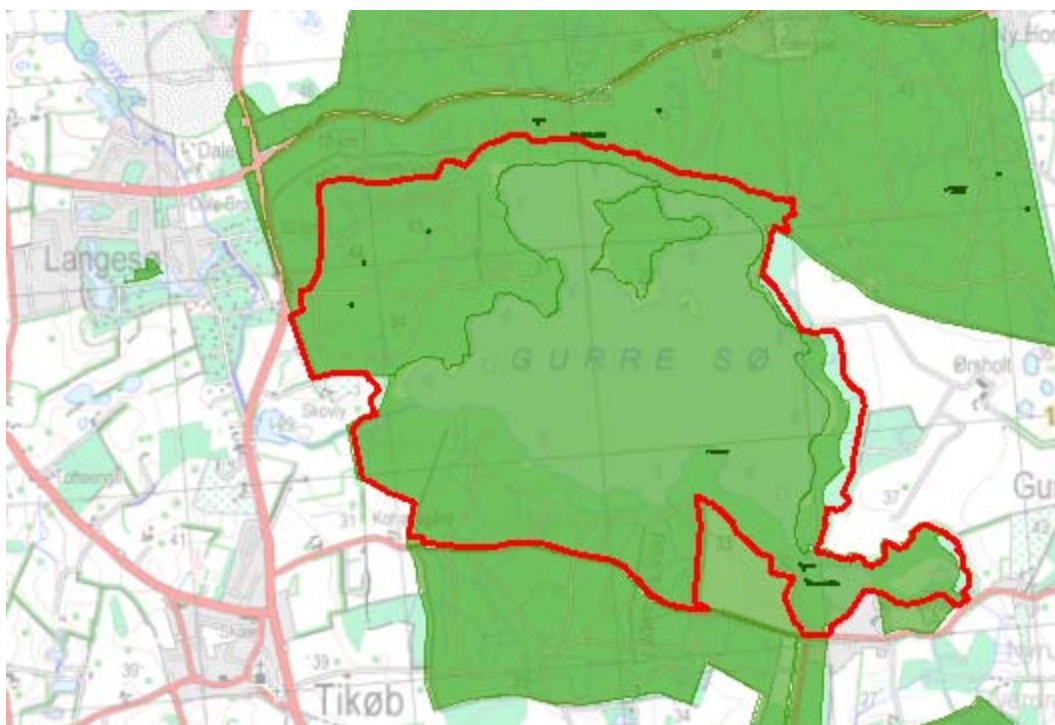
978-87-7279-818-9

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N131 *Gurre Sø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 448 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplaner med bilag samt Naturstyrelsens øvrige strategier og planer for drift og pleje.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015, dog 2021 for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området omfatter Gurre Sø og omgivende skove og moser. Området er udpeget for at beskytte bl.a. søtyperne lobeliesø og kransnålalgesø, mosetyperne rigkær og hængesæk samt en række skovnaturtyper. Skovnaturtyperne i området er bøgeskove på muldbund, egeblandskov samt de to våde skovnaturtyper: elle- og askeskov samt skovbevoksede tørvemoser.

Gurre Sø, der har et areal på ca. 206 ha, er omgivet af en bredzone med rørskov, der er kraftigst ved søens vestside omkring udløbet af Gurre Å. Søen er lavvandet, men har meget varierende dybdeforhold som følge af de talrige stenhobe og stenrev på søbunden, som er dannet i forbindelse med isens afsmeltning under sidste istid.

Gurre Søes nærmeste omgivelser udgøres mod nord og vest af skovområdet Horserød Hegn, og langs den sydlige del Gurre Vang. Sydvest for søen ligger desuden den ret store tørvemose Sømosen, der i dag mest har skovbevoksning, men også rummer enkelte lysåbne hængesække.

Områdets samlede areal er på ca. 448 ha, hvoraf selve Gurre Sø udgør ca. 206 ha. Det meste af området er ejet af Naturstyrelsen.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen langt det meste af arealet. Det drejer sig om selve søen, bredarealerne samt skoven omkring søen. Bevoksningerne drives som urørte bevoksninger eller bevoksninger i plukhugst drift. Gurre Sø var indtil midten af 1900-tallet Sjællands eneste sø af typen lobeliesø. Som følge af tilledning af spildevand forsvandt de karakteristiske planter for lobeliesøen. Søens tilstand er imidlertid nu forbedret meget. Flere steder indenfor området forekommer moser med naturlig hængesæk. Gurre Sø-området er endvidere kendt for et rigt fugleliv.

Tabel A Naturtyper i plejeplanen

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	7140	Hængesæk	1
			1
Skovnaturtyper	91D0	Skovbevokset tørvemose	31
	91E0	Elle- og askeskov	18
	9130	Bøg på muld	95
	9160	Ege-blandskov	3
			146
	Ialt		147

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området.

Billede 2 Hættemågekoloni i Gurre Sø. (Foto: Naturstyrelsen Nordsjælland)

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og skovnaturtyper i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved rydning af opvækst på ca. 1 ha med hængesæk.

Der iværksættes slet samt rydning af opvækst på <1 ha med henblik på at udvikle og udvide arealer med lobeliesø og hængesæk.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

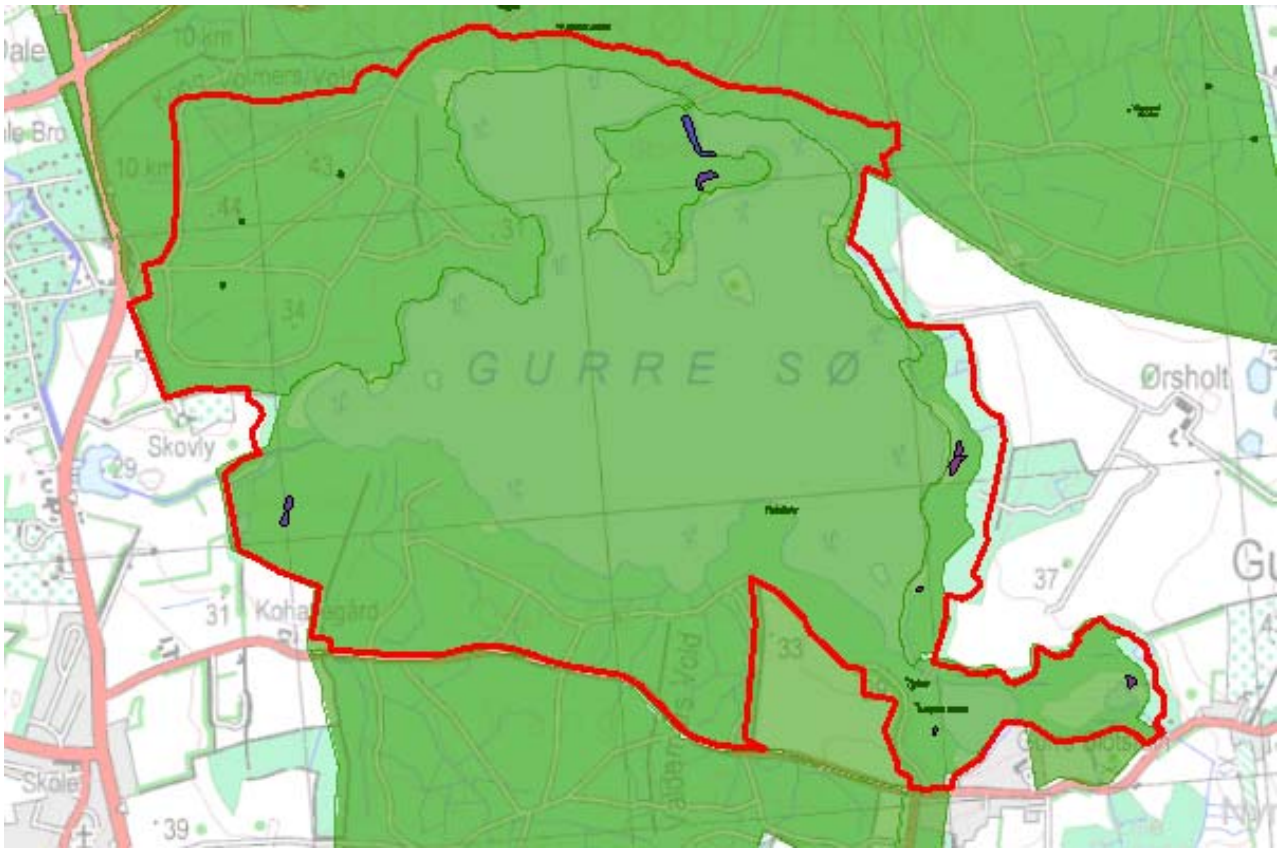
			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Naturlig dynamik	<1
			Sikring af naturtypen	1
			Naturtypebevarende pleje	1
Potential habitatnatur			Udvikling mod 3110 Lobeliesø	<1
			Udvikling mod 7140 Hængesæk	<1

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

			Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Andet areal uden drift	eksisterende	<1
			Rydning af opvækst	eksisterende	1
Potential habitatnatur			Rydning af opvækst	nyt	<1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	nyt	<1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Billede 2 Kort som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ Skovnaturtyper

Skovnaturtyper sikres ved en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og ca. 57 ha omfattes af en såkaldt **basissikring** ([link til definition](#)). Der sker en **supplerende sikring** ved bevarelse af et antal store træer til henfald på disse arealer.

I øvrigt er ca. 90 ha udlagt til urørt skov.

Endvidere foretages bekæmpelse af problemarter på <1 ha indenfor skovbevokset tørvemose.

Tabel D Mål for skovnaturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
91D0	Skovbevokset tørvemose	Naturlig dynamik	27
		Sikring af naturtypen	31
		Skovnaturtypebevarende drift	4
91E0	Elle- og askeskov	Naturlig dynamik	18
		Sikring af naturtypen	18
9130	Bøg på muld	Naturlig dynamik	44
		Sikring af naturtypen	95
		Skovnaturtypebevarende drift	51
9160	Ege-blandskov	Naturlig dynamik	1
		Sikring af naturtypen	3
		Skovnaturtypebevarende drift	2

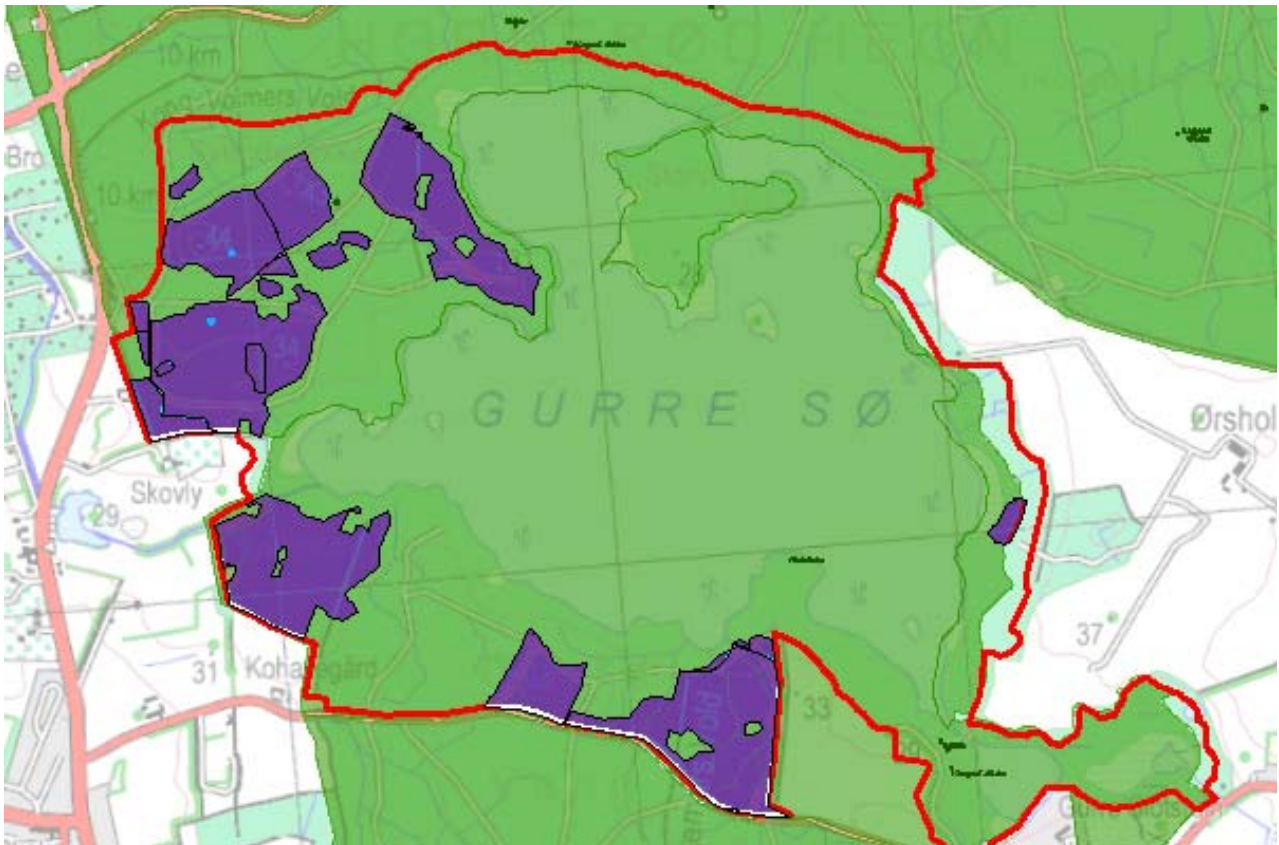
Tabel E Forvaltning af skovnaturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
91D0	Skovbevokset tørvemose	Urørt skov	eksisterende	27
		Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	<1
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	4
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	4
91E0	Elle- og askeskov	Urørt skov	eksisterende	18
9130	Bøg på muld	Urørt skov	eksisterende	44
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	51
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	51
9160	Ege-blandskov	Urørt skov	eksisterende	1
		Basissikring af skovnaturtyper	eksisterende	2
		Bevarelse af mindst 5 store træer pr. ha til henfald	eksisterende	2

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Billede 4 Kort som viser arealer med skovnaturtyper, der sikres en skovnaturtypebevarende drift (lilla farve).

❖ Ændring af naturtype

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på sigt. Tabel H viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtypers udstrækning på sigt.

Tabel H Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 3110 Lobeliesø	<1
Udvikling mod 7140 Hængesæk	<1
Ialt	<1

Bilag 1: Resume af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N131 Gurre Sø.

Natura 2000-området omfatter Gurre Sø og omgivende skove og moser. Områdets samlede areal er på ca. 448 ha, hvoraf selve Gurre Sø udgør ca. 206 ha. Det meste af området er statsejet.

Området er udpeget for at beskytte bl.a. søtyperne lobeliesø og kransnålalgesø, mosetyperne rigkær og hængesæk samt en række skovnaturtyper. Skovnaturtyperne i området er bøgeskove på muldbund, ege-blandskov samt de to våde skovnaturtyper: elle- og askeskov samt skovbevoksede tørvemoser.

Gurre Sø er omgivet af en bredzone med rørskov, der er kraftigst ved søens vestside omkring udløbet af Gurre Å. Søen er lavvandet, men har meget varierende dybdeforhold som følge af de talrige stenhobe og stenrev på søbunden, som er dannet i forbindelse med isens afsmeltning under sidste istid.

Gurre Søes nærmeste omgivelser udgøres mod nord og vest af skovområdet Horserød Hegn, og langs den sydlige del Gurre Vang. Sydvest for søen ligger desuden den ret store tørvemose Sømosen, der i dag mest har skovbevoksning, men også rummer enkelte lysåbne hængesække.

Vigtigste naturværdier

Gurre Sø var indtil midten af 1900-tallet Sjællands eneste sø af typen lobeliesø. Som følge af tilledning af spildevand forsvandt de plantearter, som er karakteristiske for lobeliesøer imidlertid fra det meste af søen. Søens tilstand er nu under forbedring, og i 1991 blev nogle af de plantearter, der karakteriserer søtypen, genfundet i et lille område ved søens østbred. De senere års tiltagende klarhed i søen har foreløbig gjort det muligt for kransnålalger at brede sig, således at størstedelen af Gurre Sø nu er af typen kransnålalgesø.

Flere steder i området forekommer moser med naturtypen hængesæk. Skovnaturtyperne i området omfatter især arealer af bøg på muld, skovbevokset tørvemose og elle- og askeskov.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	7140	Hængesæk	1
			1
Skovnaturtyper	91D0	Skovbevokset tørvemose	31
	91E0	Elle- og askeskov	18
	9130	Bøg på muld	95
	9160	Ege-blandskov	3
			146
	Ialt		147

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 3 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Skovnaturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b og c skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats i kortlagte naturtyper.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Areal uden drift	eksisterende	<1
		<1
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	1
		1

Tabel c Planlagt indsats for skovnaturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Urørt skov	eksisterende	89
		89
Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	<1
		<1
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	eksisterende	57
		57
Bevarelse af store træer til henfald	eksisterende	57
		57

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 3110 Lobeliesø	<1
Udvikling mod 7140 Hængesæk	<1
Ialt	<1

Tabel d Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Naturplan-SMV](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Naturstyrelsens arealer vest for Gurre Sø er omfattet af fredningen "Gurre Å" reg.nr. 04231.00 ved kendelse fra overfredningsnævnet den 18. august 1967. Fredningen er en status quo fredning af landskabet med forbud mod bebyggelse mv.

Naturstyrelsen har tidligere gennemført en planlagt biomanipulation i Gurre Sø. Der blev foretaget opfiskning af fiskearter, der spiste de smådyr, som ellers kunne begrænse algevæksten i søen.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil skovene i Naturstyrelsen fortsætte den eksisterende pleje af de udpegede arealer. Skovnaturen er i medfør af Naturskogsstrategien udlagt til urørt skov og gamle driftsformer. Ligeledes vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødsugning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper. Plejeindgrebene (med henblik) på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab. De planlagte tiltag i skov vil på sigt medføre en ændret skovstruktur. Begge dele vil påvirke områdets rekreative funktioner.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, herunder tilgroning, fragmentering og uhensigtsmæssig drift. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af naturtyperne lobeliesø og hængesæk ved slæt og rydning af opvækst. Den biologiske mangfoldighed knyttet til skovnaturtyperne skovbevokset tørvemose, elle- og askeskov, bøg på muld og ege-blandskov sikres og begunstiges af de planlagte plejetiltag, bl.a. ved at der skabes mere variation, kontinuitet og et højere indslag af naturlige processer. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller

			genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra Natura 2000 området vurderes at være positive. Udover en række rød- eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne spidssnudet frø samt flere flagermusarter.
Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte ekstensive drift og naturpleje vil opretholde det lysåbne landskab og opretholde eksisterende udsigter. Plejeplanen bidrager således positivt til bevarelse af eksisterende landskabelige værdier.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

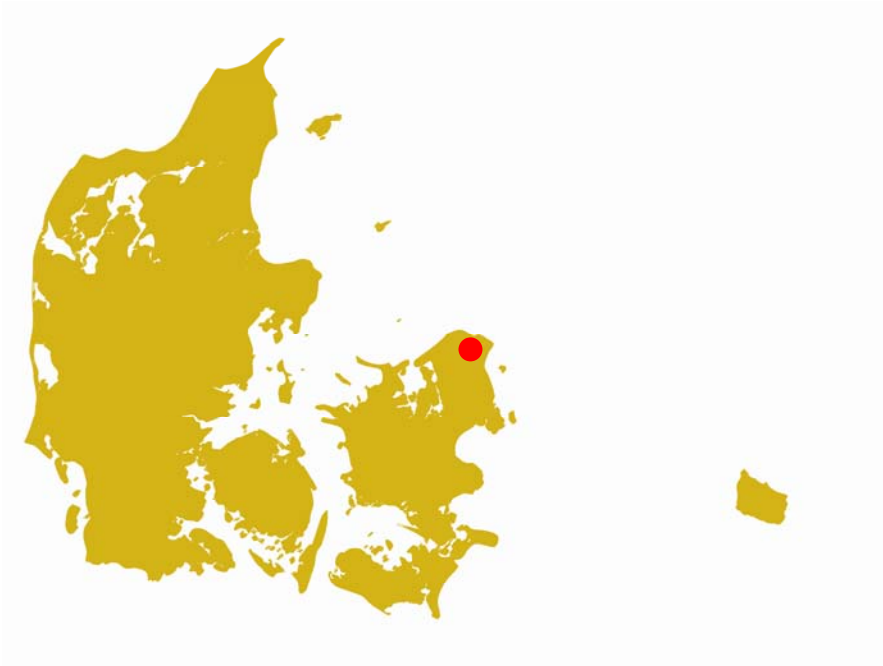
Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N131 *Gurre Sø*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes med de beskrevne plejetiltag slæt og rydning af opvækst at sikre og forbedre naturtilstanden på de lysåbne naturtyper. Hermed bevares også den landskabelige variation, eksisterende udsigter samt befolkningens mulighed for rekreative oplevelser.

Plejeplanen forventes ligeledes med den skovnaturtypebevarende drift at sikre og bevare naturtilstanden på de udpegede skovnaturtyper.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk